

Kuituus Podcast

Jakso 1: Poistotekstiilistä tuotteeksi – sääntely edistää ja pakottaa

[äänite alkaa]

Intro [00:00:01]: Aalto-yliopiston podcast. [äänimerkki]

Sini Suomalainen [00:00:06]: Suomessa syntyy 100 000 tonnia poistotekstiiliä vuodessa. Sen erilliskeräys alkaa vuonna 2023. Nyt etsimme sille käyttökohteita. Minä olen Sini Suomalainen, Kuituus-hankkeen vetäjä. Tutustu aiheeseen kuituus.aalto.fi. [tunnusmusiikkia]

Intro [00:00:22]: Poistotekstiilistä tuotteeksi, Kuituus-podcast.

Sini Suomalainen [00:00:26]: Kuituus-podcastissa on tänään vieraana Satumaija Mäki, Suomen Tekstiili & Muoti ry:stä. Satumaija on siellä vastuullisuus, mikä, asiantuntija, johtaja?

Satumaija Mäki [00:00:36]: Vastuullisuuden ja kiertotalouden parissa johtavana asiantuntijana.

Sini Suomalainen [00:00:39]: Loistavaa. Voisi sanoa, että tämmöisen vastuullisen, suomalaisen tekstiiliteollisuuden grand old lady, vai oletko?

Satumaija Mäki [00:00:50]: No, minä oon tosiaan kohta 15 vuotta työskennellyt tekstiilialan vastuullisuuskysymysten parissa, että jos näin haluaa kutsua, niin sallittakoon se.

Sini Suomalainen [00:01:03]: Niin, tai number one, mikä vaan on hyvä. Joka tapauksessa puhutaan siitä, että miksi pitäisi käyttää kierrätettyä tekstiilikuitua ja miksi se on koko ajan kannattavampaa, ja miksi pian on ehkä jopa pakollista käyttää sitä. Se on puheenaihe tänään Satumaijan kanssa. Mitä kommentoisit tähän, että miksi pitää käyttää kierrätettyä tekstiilikuitua?

Satumaija Mäki [00:01:23]: Se on tietenkin yksi osa tätä kokonaisuutta, kun meidän on välttämätöntä siirtyä ja pohtia erilaisia, kestävämpiä tapoja meidän kulutukselle, niin yksi keino siihen muutokseen on tämä, että siirrytään käyttämään niitä olemassa olevia resursseja ja korvataan niillä sitä neitseellisten raaka-aineitten käyttöä.

Sini Suomalainen [00:01:49]: Ja nythän se poistotekstiilin keräys alkaa ihan näillä näppäimillä, Suomessa ja koko EU:ssakin.

Satumaija Mäki [00:01:56]: Joo, tosiaan se on semmoinen, että me tiedetään jo nyt, että se tulee tapahtumaan eli koko EU-alueella 2025 mennessä käytöstä poistuvat tekstiilit tulee erilliskerätä ja Suomessa olisi tarkoitus käynnistää se erilliskeräys jo pari vuotta aikaisemmin. Eli otetaan siinä vähän etunojaa muihin maihin verrattuna.

Sini Suomalainen [00:02:14]: Eli puolentoista vuoden päästä alkaa ilmestyä keräyspöytä, vai mitä sinne ilmestyy?

Satumaija Mäki [00:02:22]: Näin on tosiaan se suunnitelma Suomessa eli tarkoittaa sitä, että kun kuluttajilta käytöstä vaatteet poistuvat, niin niille löytyisi samalla lailla

keräysastiat, niin rikkinäisille, kun edelleen niille uudelleen käyttöön kelpaavillekin, kuten tänä päivänä.

Sini Suomalainen [00:02:40]: Eli tässä oikeastaan muuttuu nyt se rikkinäisten vaatteiden kohtalo, että niitä ei enää panna sekajätteeseen vaan ne kerätään ja toivottavasti hyödynnetään.

Satumaija Mäki [00:02:48]: Joo, nimenomaan näin. Eli jo tällä hetkellähän meillä on näitä keräysastioita niille vaatteille, jotka kelpaa vielä käyttöön sellaisenaan ja niitä voi sinne toimittaa jo nyt. Mutta sitten ne rikkinäiset ja kulahtaneet, jotka ei enää sellaisenaan sovi käyttöön, niin niitä tullaan myös jatkossa keräämään ja tarkoitus olisi, että sitä materiaalia sitten tulevaisuudessa pystytään hyödyntämään ja korvaamaan niitä neitseellisiä raaka-aineita, joko tekstiilituotteissa tai sitten ihan muilla teollisuudenaloilla. Tekstiilit sopivat ominaisuuksiensa puolesta myös hyvin moneen muuhun käyttötarkoitukseen, erilaisiin eristeisiin, komposiitteihin, käytettäväksi.

Sini Suomalainen [00:03:28]: Just. Ja nyt 2021 kesän lopussa Rester ja Lounais-Suomen Jätehuolto avaa ensimmäisen poistotekstiilin käsittelylaitoksen Paimioon ja ne pystyvät käsittelemään arviolta kymmenisen prosenttia Suomen poistotekstiileistä. Eli homma on hyvällä alulla ja sille tarvittaisiin nyt sitten käyttökohteita.

Satumaija Mäki [00:03:49]: Siitä voi ehkä sanoa sen, että meillä on tosiaan pitkäjänteisesti kehitetty sitä ekosysteemiä Suomessa. Eli sitä toimivaa mallia, jossa keräilijät, poistotekstiilien käsittelijät ja sitten ne hyödyntäjät etsivät semmoista toimintamallia, jossa jokainen palanen toimii. Ja tosiaan tämä keräys ja alkupää tästä ekosysteemistä on tällä hetkellä jo aika hyvin rakentunut kuntoon ja meillä on avautumassa nämä kaksi poistotekstiilien jalostuslaitosta, jotka muokkaa ne käytöstä poistuneet vaatteet ja muut tekstiilituotteet sen tyyppisiksi raaka-aineiksi, että ne

soveltuu muualla käytettäväksi ja näitä hyödyntäjiä me kaivattaisiin edelleen lisää. Meillä on kyllä sinnekin kehitetty ratkaisuja. Meillä on erinomaista tutkimus- ja kehitystyötä tehty esimerkiksi kierrätyskuitujen parissa eli pystytään puuvillapohjaista tekstiiliä kierrättämään takaisin myös vaatteisiin soveltuviksi raaka-aineiksi, uusiksi kuiduiksi, mutta sitten meillä syntyy tosi paljon myös muunlaista kierrätysmateriaalia siellä jalostuslaitoksella, koska meidän vaatteet sisältää paljon muitakin raaka-aineita, kun puuvillaa ja niille muille materiaalivirroille kaivattaisiin vielä hyödyntäjiä.

Sini Suomalainen [00:05:09]: Niistä me puhutaan tämän podcastin seuraavassa jaksossa enemmän Resterin Henna Knuutilan ja sitten meidän Aallon tutkijan, Marja Rissasen, kanssa siitä, että mitä se kuitu oikein on ja mihin sitä voi käyttää. Mutta nyt me Satu-Maijan kanssa jatketaan vähän siitä, että miksi se on erityisen kannattavaa ja miksi se on melkein pakollista. Eli tähän on tulossa varmaan jonkinlaisia kannustimia, koska nyt jos me aletaan EU:n määräyksestä keräämään niitä poistotekstiilejä, niin eihän se oikeestaan vielä ole mitään kierrätystä, että ne vaan kerätään, vaan se tarkoittaa, että meidän pitäisi myös käyttää ne jotenkin, että se ois kierrätystä. Niin miltä se näyttää, että tuleeko siihen jotain kannusteita tai jopa pakkoa?

Satumaija Mäki [00:05:52]: Minä ehkä lähden lähestymään tätä vähän kauempaa. Tosiaan me tiedetään, että on välttämätöntä saada muutosta meidän nykyisiin toimintamalleihin ja se muutos ei tapahdu yksittäisten yritysten toimesta, se ei tapahdu yksittäisten kuluttajien toimesta vaan tässä tarvitaan todella isoja ja radikaaleja muutoksia näissä meidän nykyisissä toimintamalleissa, miten me kulutetaan tuotteita ja sitten myös toisaalta, miten me niitä valmistetaan. Se sääntely on siinä se palanen, minkä olisi tarkoitus tukea sitä siirtymää sinne kestävämpään suuntaan ja nämä tekstiilit on nousseet oikeestaan EU-agendallakin korkeammalle, kun mitä ne on koskaan aikaisemmin olleet. Eli parhaillaan on valmisteilla EU:n tekstiilistrategia, jolla on tarkoitus puuttua siihen, että miten tekstiiliteollisuus tulevaisuudessa muuttuu kestävämpään suuntaan. Kyllä sieltä on odotettavissa varmasti sekä keppiä että porkkanaa yrityksille siihen. Mutta erityisesti toivon, että löytyisi niitä kannustimia siihen, koska kannustimet on myös se, että mitä kuluttajat

tarvitsee, jotta me saadaan muutettua meidän nykyistä esimerkiksi ostokäyttäytymistä.

Sini Suomalainen [00:07:08]: Joo, EU:lla on tosiaan valmistelussa tekstiilistrategia ja siihen on suomalaisetkin toimijat ottaneet kantaa. Minkälaisia näkemyksiä teillä on? Mitä te siihen kommentoitte tai sanoitte, että mihin suuntaan sitä kannattaisi viedä?

Satumaija Mäki [00:07:22]: Nähdään siis tosi hyvänä, että lähdetään tällaiseen materiaalikohtaiseen tarkasteluun. Meillä on aikaisemmin EU laatinut muovistrategian, jolla on puututtu muoviin liittyviin haasteisiin ja nyt sitten lähestytään tekstiilejä yhtenä tämmöisenä materiaali- ja tuoteryhmänä ja se lähestymistapa on todella kannatettavaa, koska sillä pystytään puuttumaan niihin tiettyihin, erityisesti siihen toimialaan, liittyviin haasteisiin. Se, mikä tässä vielä toistaiseksi on avointa ja mitä tossa alkuvuodesta EU-komissionkin suuntaan tästä tekstiilistrategian etenemissuunnitelmasta kommentoitiin, liittyi siihen, että tää rajaus, mitä tekstiilistrategia koskee, niin se tulisi tässä alkuvaiheessa määritellä hyvin selkeesti. Eli tuleeko tekstiilistrategia puuttumaan ainoastaan vaatteisiin, vaatteiden kestävään kuluttamiseen, vai kaikkiin tekstiilituotteisiin, mitä meidän ympärillä on ja niiden käyttöön ja valmistamiseen. Se on ehkä semmoinen keskeinen, mikä toistaiseksi on vielä vähän avoin. Sitten jos mietitään sisällöllisesti, niin sillä tullaan puuttumaan hyvin kokonaisvaltaisesti tämän alan näihin kestävyyskysymyksiin, mutta erityisesti tietenkin tämä huomio tähän kierrätyksen edistämiseen ja kiertotalouden edistämiseen. Se olisi se, mihin me toivotaan, että tällä tekstiilistrategialla nimenomaan kiinnitettäisiin huomiota.

Sini Suomalainen [00:08:51]: Niin, että siellä on paljon muutakin kuin kiertotalous? Jotenkin itsellä on oma huomio keskittynyt vain siihen kiertotalouteen.

Satumaija Mäki [00:08:57]: Mehän ei vielä tarkkaan tiedetä sitä sisältöä, mutta jäljitettävyyden, luotettavan tiedon tarjoaminen kuluttajille, myös tuotteiden alkuperästä,

on myös sellaisia kysymyksiä, mitä siellä on nostettu esiin, että sillä saatetaan puuttua näihin kohtiin. Koska tänä päivänä myös kuluttajan on siinä ostotilanteessa hyvin vaikea arvioida vaateen vastuullisuutta ja selkeesti EU:n tahtotila olisi se, että meillä on markkinoilla ainoastaan vastuullisesti tuotettuja vaatteita ja tekstiilituotteita.

Sini Suomalainen [00:09:31]: Niin, totta kai. Koko systeemi. Se on ilmeisesti niin, että te suomalaisena etujärjestönä haluatte nimenomaan nostaa niitä kiertotalousasioita, niin osaatko, Satumaija, sanoa, että onko se jotenkin meidän erikoisalaa?

Satumaija Mäki [00:09:44]: Suomessa on pitkäjänteisesti tehty tätä työtä tekstiilien kiertotalouden ympärillä ja meillä on näitä kierrätyskuituinnovaatioita paljon. Eli me nähdään kyllä, että erityisesti kiertotaloudessa Suomi on tällä hetkellä ihan EU-mittatasolla yksi näitä edelläkävijämaita tässä. Ja nähdään myös se bisnespotentiaali, mikä tässä on, että jos tulevaisuudessa Suomessa kehitetyillä ja valmistetuilla tekstiilikuiduilla pystytäisiin korvaamaan esimerkiksi globaalisti tuotettua puuvillaa, niin siinä on myös valtava bisnespotentiaali ja mahdollisuus luoda Suomeen uutta, kestäväää vientituotetta.

Sini Suomalainen [00:10:28]: Joo, kaikki puhuu näistä kemialliseen kierrätykseen liittyvistä innovaatioista, mutta nyt tämä Resterin laitos on kuitenkin mekaanista kierrätystä. Minkälainen rooli sillä mekaanisella kierrätyksellä olisi ehkä Suomessa ja tällä tavalla paikallisesti?

Satumaija Mäki [00:10:45]: Me tarvitaan näitä molempia. Kun me ollaan kerätty se poistotekstiili, niin se pitää ensin mekaanisesti käsitellä, jotta se soveltuu sitten myös näihin muihin prosesseihin raaka-aineeksi. Eli siinä mielessä tällainen jalostustoiminta, mitä Rester ja Lounais-Suomen Jätehuolto tulevaisuudessa tulee tekemään, niin on yksi välttämätön palanen tässä arvoketjussa. Sitten sen jälkeen tullaan siihen, että kierrätetäänkö se kemiallisesti uudestaan tekstiilituotteisiin

soveltuvaksi kuiduksi vai hyödynnetäänkö sitä jalostettua kierrätysmateriaalia jossain muissa tuotteissa.

Sini Suomalainen [00:11:30]: Okei. Tuli itse asiassa aika hyvä pointti, koska minä olin tähän asti ajatellut, että se ei mene enää siitä sinne kemiallisiin prosesseihin. Mutta todellakin sehän aina tehdään juuri tällaiseksi materiaaliksi ennen loncell-prosessia esimerkiksi myös.

Satumaija Mäki [00:11:45]: Joo, tosiaan se T-paita ei sellaisenaan mene mihinkään ihme liuottimeen tai laatikkoon, josta se tulee uutena tuotteena meille käytettäväksi. Ehkä tuohon liittyen voisi vielä mainita siitä, että jos me mietitään sitä tekstiilituotteen koko arvoketjua ja jos me haluttaisiin, että se kiertäisi Suomessa takaisin vaikka uudeksi T-paidaksi, niin sen kemiallisen kierrätyksen lisäksi meiltä puuttuu kriittisiä palasia muualta siitä arvoketjusta. Meillä ei tällä hetkellä ole esimerkiksi langanvalmistusta teollisessa mittakaavassa Suomessa. Eli me tarvitaan myös panostuksia siihen arvoketjun muihin palasiin, jos me halutaan tulevaisuudessa valmistaa näitä korkean jalostusarvon tekstiilituotteita.

Sini Suomalainen [00:12:34]: Siellä Resterin ja Suomen Tekstiili & Muodinkin jossain papereissa puhutaan tällaisista, kun recycling hubs -keskittymistä, joita olisi tulossa viisi EU-alueelle ja yksi näistä olisi sitten toivon mukaan Paimiossa Suomessa. Mitä se merkitsisi?

Satumaija Mäki [00:12:51]: Tosiaan me ollaan yhdessä meidän neljän eurooppalaisen sisarjärjestön ja sitten alan kattojärjestön, Euratexin, kanssa viime syksynä työstyetty tämmöistä aloitetta siitä, että kun se tekstiilien erilliskeräys ympäri Eurooppaa tulee pakolliseksi vuoteen 2025 mennessä, mutta jokaisessa maassa ei välttämättä ole kannattavaa käsitellä ja jalostaa sitä kerättyä materiaalia, vaan näitä materiaalivirtoja kannattaisi keskittää tiettyihin tämmöisiin kierrätyskeskittymiin. Suomessa ollaan tätä kierrätys ekosysteemiä rakennettu jo pitkään ja meillä on näitä

toimijoita, joilla on valmiudet käsitellä niitä poistotekstiilivirtoja, niin tosiaan nähdään, että tässä olisi hyvät mahdollisuudet Suomella toimia yhtenä tämmöisenä Pohjois-Euroopan kierrätyskeskittymänä, jossa voitaisiin tulevaisuudessa käsitellä Suomessa syntyvien poistotekstiilien lisäksi esimerkiksi muissa Pohjoismaissa tai Baltian alueella syntyviä tekstiilivirtoja ja sitä kautta sitten tosiaan luoda uusia työpaikkoja Suomeen tähän arvoketjun varrelle. Me on arvioitu, että Suomessa syntyvillä poistotekstiilimäärillä tähän koko arvoketjuun eli keräilyyn, jalostamiseen ja käsittelyyn, voisi syntyä 1400 uutta työpaikkaa.

Sini Suomalainen [00:14:18]: Keräilyyn, jalostamiseen ja käsittelyyn. Tässähän on lisäksi vielä se tunnistaminen, joka on ihan kauhean työlästä, mutta onko siihen sitten laskettu, että se on automatisoitu ja hoituu kätevästi?

Satumaija Mäki [00:14:29]: No tuota, näitä laskelmia pitäisi vielä tarkentaa kansallisella tasolla, että mihin niihin vaiheisiin ne nimenomaan syntyy. Tämä on arvio siitä EU-laajuisen keräys- ja käsittelyjärjestelmän ympärille syntyvistä työpaikoista ja sitä kautta on laskettu Suomen poistotekstiilimäärillä se arvio Suomen mittakaavassa. Mutta kyllä kun me keräillään tekstiilituotteita, niin ne on hyvin erilaisia keskenään. Siellä on kaikkea meidän T-paidoista, ulkoilu- ja urheiluvaatteisiin ja juhramekkoihin, niin tämä tunnistaminen ja se, että se saadaan hoidettua automaattisesti, koneellisesti, ja hyödyntää siinä modernia tekniikkaa, niin se on kyllä olennaista sen kannalta, että siitä saadaan kustannustehokasta ja kannattavaa.

Sini Suomalainen [0:15:21]: Se on aina se ristiriita eli työpaikkoja – kiva juttu, mutta kallista. Mutta onneksi sitä tunnistamista kehitetään koko ajan ja mekin puhutaan siitä tarkemmin vielä.

Satumaija Mäki [00:15:32]: Joo, ja siihen arvoketjuun matkanvarrelle tosiaan mahtuu niin monta eri vaihetta, että sitten niitä työpaikkoja siinä kokonaisuudessaan on

mahdollisuus tosiaan syntyä ihan merkittävä määrä. Erityisesti, mitä pidemmälle me sitä kierrätysmateriaalia jalostetaan, niin sitä enemmän on mahdollista myös niitä työpaikkoja.

Sini Suomalainen [00:15:51]: Mites sitten nuo EU:n elvytysrahat? Sirpa Pietikäinen on vihjaillut, että sieltä tulisi linkkejä myös tekstiileihin. Onko sinulla tästä tietoa?

Satumaija Mäki [00:15:59]: Minulla ei tästä ole sillä tavalla mitään varsinaista tietoa. Toki meillä on toiveita ja nähdään tosi tärkeenä se, että tämän kriisin jälkeen suunnataan katseita sinne tulevaan ja nähdään se, että tekstiili- ja muotialalla on myös mahdollisuuksia luoda tulevaisuudessa hyvinvointia Suomeen ja sitä elvytysrahaa kannattaa suunnata myös tämän alan näiden innovaatioiden kaupallistamiseen ja kehittämiseen.

Sini Suomalainen [00:16:36]: Jäikö Satumaija jotain sanomatta, mitä haluaisit vielä sanoa? Miksi kannattaa hyödyntää kierrätettyä tekstiilikuitua?

Satumaija Mäki [00:16:43]: Ehkä loppuun voisi sanoa sen, että tämä on varmasti tulevaisuutta. Me nähdään, että kaikki ajaa meitä siihen suuntaan, että meidän on välttämätöntä, kuluttajat on kiinnostuneita kestävämmistä ratkaisuista ja myös lainsäädännöllä meitä ohjataan koko ajan muuttamaan meidän käyttäytymistä sinne kestävämpään suuntaan. Jos haluaa säilyä siinä kilpailussa ja pysyä siellä edelläkävijöitten joukossa, niin tähän kehityksen kelkkaan kannattaa hypätä mukaan nyt.

Sini Suomalainen [00:17:14]: No niin, tervetuloa kehityksen kelkkaan ja kiitos paljon käynnistä Satumaija.

Satumaija Mäki [00:17:19]: Kiitos. [äänimerkki]

[äänite päättyy]